

ISSN 2524-2369 (Print)
ISSN 2524-2377 (Online)

ЛІТАРАТУРАЗНАЎСТВА
LITERARY SCIENCE

УДК 821.161.309 “192/193”
<https://doi.org/10.29235/2524-2369-2021-66-3-343-348>

Паступіў у рэдакцыю 24.02.2021
Received 24.02.2021

М. У. Мікуліч

*Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі,
Мінск, Беларусь*

“З ГЛЫБІНЬ РОДНАЙ ЗЯМЛІ...”
(невядомыя вершы заходнебеларускага паэта Янкі Маланкі)

Анотацыя. Аналізуюцца невідомыя вершы заходнебеларускага паэта, прозаіка, публіцыста і мастака Янкі Маланкі (1895 – 1938). Разглядаюцца характэрныя рысы творчай асобы Я. Маланкі, аўтар адзначае насычанасць праблемна-тэматычнага зместу, а таксама разнастайнасць жанравыя-структурныя формы твораў паэта, які пісаў не толькі вершы, але і нарыскі, казкі, гісторыі, анекдоты, фэльетоны, палітычныя частушкі і інш. Іскреннасць і цеплата прадпалгалі ў іх характэрную ўнутраную актывізацыю і напружанасць і дапаўняліся наступальнай логікай мыслення, лірычнае асмяненне ўмацавалася пафосам грамадзянскасці і патрыятызму, а таксама юморыстычна-сатырычным выкрываннем і разоблачэннем.

Выяўляюцца вядучыя матывы і асобы лірычнага творчства Я. Маланкі. Пры гэтым падкрэпліваецца, што ў творчстве паэта бодрае настроенне, катэгорычныя інвектывы, павышаная эмацыянальнасць ўмацаваліся гіпербалізаванымі асобамі і гротэскнымі малюнкамі. Точнасць рэалістычнага адлюстравання з’яўленняў і падзеяў у творах Я. Маланкі сапалчалася з асабнасцямі рымантычнага ўзвышэння актывізацыі і імпульсу героя, лірычная непасрэднасць і пранікнёнасць дапаўняліся публіцыстычнай і сатырычнай заостранасцю. Адзначаюцца вызначаная эскапіскасць слова-асобы ў творчстве паэта, «прымітыўная меткасць» яго ідэі і мыслі, шэравацкасць стыля, шэравацкасць мовных канструкцый.

Ключевыя словы: мастацтвавы вопыт, міраощуццё, наратывны, праблемна-тэматычнае змест, творчая асобнасць, лірычна-аповесцывальны, асоба, лірычнае асмяненне, канкрэтна-історычнае, мастацтвавы свядомасць, грамадзянскі пафос

Для цытавання: Мікуліч, М. У. “З глыбінь роднай зямлі...” (невядомыя вершы заходнебеларускага паэта Янкі Маланкі) / М. У. Мікуліч // Вес. Нац. акад. навук Беларусі. Сер. гуманіт. навук. – 2021. – Т. 66, № 3. – С. 343–348. <https://doi.org/10.29235/2524-2369-2021-66-3-343-348>

Mikalai U. Mikulich

*Center for Research of Belarusian Culture, Language and Literature of the National Academy
of Sciences of Belarus, Minsk, Belarus*

“FROM THE DEPTHS OF THE NATIVE LAND...”
(Unknown poems by the West Belarusian poet Janka Malanka)

Abstract. The article analyzes the unknown poems of the West Belarusian poet, prose writer, publicist and artist Yanka Malanka (1895 – 1938). Considering the characteristic features of the creative personality of Ya. Malanka, the author notes the richness of the problem-thematic content, as well as the variety of genre-structural forms of the poet’s works, who wrote not only poetry, but also sketches, stories, fairy tales, jokes, feuilletons, political ditties, etc. others. Sincerity and warmth presupposed in them a characteristic internal mobilization and tension were supplemented by an offensive logic of thinking, lyrical ridicule was intensified by the pathos of civic spirit and patriotism, as well as humorous-satirical revealing and exposure.

The leading motives and images of Ya. Malanka’s poetic creativity are revealed. At the same time, it is emphasized that a cheerful mood, categorical invectives, heightened emotionality were intensified in him by hyperbolized images and grotesque drawings. Ya. Malanka combined the accuracy of realistic reflection of phenomena and events with the peculiarities of the romantic elevation of the hero’s aspirations and impulses, lyrical spontaneity and penetration were complemented by journalistic and satirical sharpness. Attention is drawn to a certain sketchiness of the word-image of the poet, “primitive accuracy” of his ideas and thoughts, roughness of style and linguistic constructions.

Keywords: artistic experience, attitude, narrative, problem-thematic content, creative personality, lyrical and narrative image, lyrical ridicule, specifically historical, artistic consciousness, public pathos

For citation: Mikulich M. U. “From the depths of the native land...” (Unknown poems by the West Belarusian poet Janka Malanka). *Vestsi Natsyyanal'nai akademii navuk Belarusi. Seryia humanitarnykh navuk = Proceedings of the National Academy of Sciences of Belarus. Humanitarian Series*, 2021, vol. 66, no. 3, pp. 343–348 (in Belarusian). <https://doi.org/10.29235/2524-2369-2021-66-3-343-348>

У грамадска-культурным жыцці Заходняй Беларусі 1920-х гг. Янка Маланка – адна з самых значных і папулярных асоб, вядомых і паважаных не толькі ў гарадах і мястэчках, але і ў аддаленых вёсках ды на закінутых хутарах. Таленавіты самадзейны паэт, які друкаваўся ў многіх віленскіх перыёдыках, яркі публіцыст, сатырык, чые замалёўкі, гумарэскі і фельетоны неслі баявы зарад выкрывальнай сілы і сатырычнай з’едлівасці, мастак, шаржы і карыкатуры якога сваёй “пякучай надзённасцю”, сацыяльнай вастрынёй і палітычнай актуальнасцю хвалявалі, бралі за жывое бяззусага гімназіста і старога катаржаніна, рафінаванага інтэлігента і падбітага шматлікімі бедамі і няшчасцямі батрака, адзін з заснавальнікаў і рэдактар знакамітага двухтыднёвага сатырычна-гумарыстычнага часопіса “Маланка”, па словах А. Ліса, – “жаданай госці пад кожнай сялянскай страхой і ў рабочых кварталах” [1, с. 3]. А ў цэлым гэта была неаб’якавая, зараджаная вялікім патэнцыялам пазітыўнай сілы і самасцвярджэння, апантаная натура неўтаймоўнага ініцыятара і арганізатара, якая ў імя святых спраў нацыянальна-патрыятычнага адраджэння, сацыяльнай справядлівасці і свабоды лучыла і аб’ядноўвала многіх ідэйных аднадумцаў і сімпатыкаў.

Біяграфічных звестак пра Янку Маланку (падпісваўся таксама псеўданімамі Янка Барысаўскі, Ляо-Дзе, Ляо-Дзэ, Пярун, крыптанімамі І. М., Я. М., Янка М.; сапр. – Іван Маразовіч) захавалася няшмат. Нарадзіўся ён у 1895 г. у г. Барысаве. Закончыў Барысаўскую гімназію, служыў у войску, быў дробным служачым у мястэчку Яшуны пад Вільняй. У другой палове 1920-х гг. актыўна супрацоўнічаў у заходнебеларускім перыядычным друку. Са студзеня 1926 па снежань 1928 г. працаваў адказным рэдактарам часопіса “Маланка”. У рэдакцыйным калектыве гэтага выдання тады яму ўдалося аб’яднаць і падпарадкаваць інтарэсам шырокага працоўнага асяроддзя такіх вельмі розных і знакавых у грамадска-культурных колах асоб, як Ігнат Дварчанін, Міхась Васілёк, Язэп Горыд, Макар Краўцоў, Васіль Грыневіч, Язэп Драздовіч і інш.

Літаратурныя творы Я. Маланкі – розныя па сваіх жанравых формах: замалёўкі, абразкі, апавяданні, казкі, жарты, фельетоны, вершы, палітычныя частушкі, камедыядрамы – друкаваліся ў газетах і часопісах “Беларуская доля”, “Беларуская ніва”, “Беларуская крыніца”, “Наша праўда”, “Права працы”, “Наш голас”, “Наша воля”, “Авадзень”, “Маланка” і іншых. Яны жывіліся энергіяй шырокіх працоўных мас насельніцтва, ростам радыкальных настрояў у заходнебеларускім грамадстве, разгортваннем дзейнасці папулярнай у народзе Беларускай сялянска-работніцкай грамады. Пра ашаламляльны поспех гэтай маладой беларускай партыі ў барацьбе з уплывовымі польскімі партыямі за беларускі сялянскі электарат чытаем, напрыклад, у яго вершы “Трыумф “Грамады”:

Веюць ветры, веюць ў Польшчы
Аж сяляне гнуцца.
Пруцца з “Крэсаў” “пэпэсы”
Аж кудлы трасуцца...
Прад сялянскай “Грамадою”
Усе уцякаюць
І “эндэкі” і “хадэкі”
Пруць, як сілаў маюць.
А за імі і “пястоўцы”
Назад павярнулі, –
Былі ласы на кілбасы...
Ды часы мінулі.
Зніклі, зніклі “вызваленцы”,
Як раса на сонцы:
Досыць вёску баламуціць
У нашай старонцы... [2, с. 6].

Я. Маланка выступаў з рэзкай крытыкай асіміляцыйнай палітыкі польскага ўрада на землях Заходняй Беларусі, выкрываў дзейнасць польскіх партый і арганізацый, якія дзеля сваіх прагматычна-эгаістычных інтарэсаў і мэт ішлі на адкрыты падман і ашуканства беларускага сялянства.

Трапнае, дасціпнае, вострае слова пісьменніка ў духу народнага гумару і сатыры выкрывала правы прыстасаванства і крывадушша прадстаўнікоў польскай уладнай адміністрацыі і палітыкі, дзяржаўнага заканадаўства і юстыцыі, заснаваных на дыскрымінацыі і пераследзе іншадумства і апазіцыі, сцвярджала ідэі барацьбы з несправядлівасцю і прыгнётам, сацыяльнага і нацыянальнага вызвалення. Яго творы актыўна ўслаўлялі і прапагандавалі асвету, школу, культуру, кнігу на роднай мове.

У адным з першых апублікаваных вершаў “Табе, о Маці-Беларусь...” ён пісаў:

Прышла пара, каб Беларус
Сабе паставіў клічам, мэтай:
Вякову цемру гнаці вон, –
Радною кніжкай і газетай!.. [3, с. 41].

Творы Я. Маланкі вызначаліся непасрэднасцю светаадчування, даверлівай адкрытасцю мастацкага прамаўлення, прадметнай рэчыўнасцю вобразнага малюнка. Шчырасць і цеплыня прадугледжвалі ў іх унутраную адмабілізаванасць і напружанасць і дапаўняліся наступальнай логікай мыслення, лірычнае асмяянне ўзмацнялася грамадзянскім пафасам і гумарыстычна-сатырычнай выкрывальнасцю. Герой пісьменніка гутарыў з сялянінам ці рабочым як з родным па духу, як з адзінакроўным братам. У вершы “Беларускаму выбаршчыку” ён, да прыкладу, шчыра раіў:

Чутка нос трымаць на ветры,
Лезьці ў гушчы, лезьці ў нетры,
Каб ня даць ў патрэбе маху, –
Ашуканцаў знаць па паху!
І пасья мятлой сьмярдзючай
Гнаць іх прэч усёю кучай,
Каб іх духу ня было,
Сьлед іх ліхам замяло!.. [4, с. 2].

“Вастрыня грамадска-палітычнай барацьбы пры крайняй слабасці ідэалагічных і навуковых устаноў у заняволенай краіне, – слушна разважаў пра Заходнюю Беларусь выдатны знаўца яе гісторыі і культуры Уладзімір Калеснік, – уцягвала мастакоў слова і чытачоў у палітыку цераз мастацкую літаратуру, прывучала цаніць у творах ідэйнасць, змагарскі вызваленчы дух, пафас сацыяльнай справядлівасці, нацыянальнай годнасці, свабоды. Паглыбленне сувязі пісьменнікаў з народамі, вызваленчым рухам і яго вядучай палітычнай сілай – камуністычнай партыяй – спрыяла творчаму росту талентаў, арыентавала мастакоў на смелыя пошукі праўды, дапамагала становіцца сапраўднымі наватарамі, заняць пачэснае месца ў грамадскім і літаратурным жыцці” [5, с. 128]. Усё гэта добра пацвярджае творчая дзейнасць такіх аўтараў, як Мікола Засім, Сяргей Крывец, Пятрусь Граніт, Нікіфар Жальба, а таксама Янка Маланка.

Творчасць Я. Маланкі несла ідэйна-эмацыянальны пафас агульнага, патэнцыял усенароднай волі і характарызавалася актыўнасцю асваення складаных жыццёвых працэсаў, вастрынёй сацыяльнага погляду. Вядучымі ў ёй былі матывы веры ў пазітыўныя змены, няскоранасці і супраціўлення, паходу ў шчаслівую будучыню, заклікі да вучобы дзеля асветы і росту свядомасці, да працы ў імя вызвалення і г. д. У цэлым бадзёры настрой, катэгарычныя, хвосткія інвектывы, павышаная эмацыянальнасць узмацняліся ў пісьменніка гіпербалізаванымі вобразамі і гратэскавымі малюнкамі. Дакладнасць рэалістычнага адлюстравання з’яў і падзей у творах паэта спалучалася з асаблівасцямі рамантычнай узвышанасці імкненняў і парыванняў героя, лірычная непасрэднасць і пранікнёнасць дапаўняліся публіцыстычна-сатырычнай завостранасцю. Пры гэтым пэўная эскізнасць слова-вобраза, т. зв. прымітыўная трапнасць задумы, каструбаватасць стылю, шурпатасць моўных канструкцый кампенсаваліся ўнутранай сабранасцю і адмабілізаванасцю, грамадска-палітычнай актуальнасцю і надзённасцю, наступальным пафасам і выкрывальным зместам:

Смялей наперад ідзі, брат,
Не бойся груганоў, –
Знішчай скрозь гора і разлад
І будзь, як з камянёў!

Смялей, смялей ідзі ўпярод
 Праз мора, праз гару.
 Вядзі працоўны ўвесь народ,
 Вядзі яго к дабру!

Жыццё гнілое нішч ўвакруг
 І новае будуі.
 У грудзёх хай моцны будзе дух,
 Братоў ад зла ратуй!

Смялей сталёвыя пугы рві
 З нявольнікаў – рабоў!
 Хай будзе роўнасць на зямлі,
 Дарма не льецца кроў! [6, с. 2].

Пяру Я. Маланкі належыць шмат цікавых гумарыстычна-сатырычных твораў, але, мабыць, асабліва адрозніваецца актуальнасцю, дасціпнасцю і сацыяльнай значнасцю задумы, зладжанасцю і гарманічнасцю мастацкай формы гумарыстычны эцюд “Адзін дзень майго рэдактарства” з падзагалоўкам “Праўдзіва з натуры”, у якім ён яскрава і красамоўна апісаў змест свайго рабочага дня, поўнага клопатаў і турбот, звязаных з матэрыяльна-эканамічнымі праблемамі падрыхтоўкі і выдання часопіса “Маланка”. Талент пісьменніка-сатырыка тут праявіўся асабліва.

Як вядома, вялікая бяда стваральнікаў “Маланкі” заключалася ў тым, што яны мелі ў нізах шмат шчырых і верных прыхільнікаў і заўятараў, зацікаўленых сяброў і аднадумцаў, якія, аднак, добра не разумелі цяжкіх маральных і матэрыяльных умоў і абставін выдання часопіса і, наракаючы на сваю беднасць і нястачу, не афармлялі на яго падпіскі, каб падтрымаць фінансава і забяспечыць развіццё, будучыню. “Маланка”, несумненна, падабалася многім чытачам, яны гора пача падтрымлівалі часопіс, дзякавалі рэдакцыі за яго атрыманне і прасілі прысылаць болей – суседзям, знаёмым, сябрам, сваякам і г. д.

У аснове эцюда “Адзін дзень майго рэдактарства” ляжаць тры цесна звязаныя паміж сабой эпізоды, кожны наступны з якіх раскрываецца такім чынам, што ідэйна-эмацыянальна развівае, удакладняе і ўзмацняе сабой папярэднія:

«Сяджу ў рэдакцыі і спраўджаю рахункі. Кожная лічба, кожны нуль страшаць мяне горай паліцыянта, бо расход усьцяж расьце і расьце, а прыход затрымаўся на адной лічбе і стаіць, бы мёртвы, ня хочучы, як польскі золоты, паднімацца ўгару.

Стук... стук... стук!..

– Вайдзеце!

У мяне забегалі мурашкі па целе і пацямнела ў вачох.

– Калі не заплаціце ўсіх заляжаласьцяў, дык новага нумару друкаваць ня будзем, – ультыматыўна сказаў адміністратар друкарні.

Коротка і ясна...

Я пачаў маліць, прасіць, абяцаць, дакляраваць і трошку хлусіць, але сэрца адміністратара было, як няпрыступная крэпасць, – ніякімі хітрыкамі ня можна было яго ўзяць.

– Пачакайце да першага; усе ж да першага чакаюць; у каго ж цяпер, перад першым, ёсьць грошы.

Адміністратар вышаў, безнадзейна махнуўшы рукой, нават не разьвітаўшыся са мной.

Я нэрвова захадзіў па кватэры, думаючы ўсьцяж над адным, найгалаўнейшым пытаньнем: скуль узяць грошы на “Маланку”? Перадумаў соткі розных магчымасьцяў, тысячы розных камбінацыяў, але ўсе былі ўтапічныя, нерэальныя» [7, с. 4].

Талент праніклівага назіральніка і тонкага аналітыка, дасціпнага гумарыста і вострага сатырыка яскрава выявіўся ў другім эпізодзе эцюда “Адзін дзень майго рэдактарства”, прысвечаным апісанню разбору рэдакцыйнай пошты.

Паштальён “рухліва кінуў” на стол газеты, “два пераводы на чатыры золотыя”, лісты, у тым ліку адзін з Амерыкі. «Дрыжачымі рукамі ўзяўся я за амерыканскі ліст, адкрыў, памацаў пальцамі, паглядзеў на сьвет, панюхаў, а нават лізнуў, але ліст лістом. Хоць-бы даляр, хоць-бы цэнцік забалтаўся ў ім. Чытаю:

“Дарагія браты беларусы! Мы, вашы браты з-за далёкага акіяну, шлём вам прывітанне і падзяку за “Маланку”, якую адтрымалі з старога краю. Яна нам вельмі падабалася. Сьмяяліся шчыра ад усей душы. Прысылайце, яшчэ і яшчэ, а таксама прысылайце майму брату і швагру, – вось іх адрэсы...”

Як на амэрыканцаў, дык вельмі стыдна. Атрымліваць дарма “Маланку” і прасіць яшчэ дарма для *брата і швагра* і... ані слова ня ўспомніць аб падпісцы, – гэта зусім стыдна» [7, с. 4].

Увагу рэдактара прыцягнуў да сябе ліст аднаго з вяскоўцаў, у якім гаварылася: «Пане Рэдактар! Я вельмі на вас узлаваўся за ваш некарэктны і дурны адказ, што мой верш: “Бі ў рыла” ня будзе друкавацца. Гэты верш мне вельмі падабаецца і павінен быць зьмешчаны ў “Маланцы”. Яшчэ вы пытаецеся аб грашах на падпіску, дык гэта мне выглядае вельмі смешна. У нас тут на вёсцы цэлымі пудамі прывозяць... розных польскіх газетаў. Бяры колькі хочаш. Многія сяляне цяпер імі, перад сьвятам, сабе хаты абклеіваюць. Усе гэтыя газеты дарма даюць і паліцыя да нас не чапляецца. А вы за сваю газету “Маланку” нейкіх грошай захацелі. Ці ня стыдна вам, рэдактару беларусу, трэбаваць грошай ад селяніна беларуса. Калі ня будзяце высылаць нам “Маланкі” дарма, дык чытайце самі!» [7, с. 5].

Трэці эпізод, што давяршыў агульную змрочную карціну, – кароткі дыялог рэдактара з мастаком Монвідам, які, не выканаўшы даручанага задання, просіць: “Ці ня можна было б авансік?!”, “Хоць грыццаць злоцікаў?!” [7, с. 5].

«Захрыпеў і абарваўся тэлефон. Я сеў за стол і пачаў пісаць верш да нумару. Але скуль узяць гумар?! Скуль узяць настрой, натхненне?!

Выйшаў на вуліцу. Дзіравыя камашы тапталі вясновую грязь, а за мной, як цень, неадступна йшоў ужо знаёмы мне ў твар “сышчык”» [7, с. 5].

У цэлым атрымаўся глыбокі, пранікнёны, пераканаўчы, поўны трапных сацыяльных характарыстык і тонкіх псіхалагічных назіранняў мастацкі твор.

Цікава, што Я. Маланка, як мала хто з пісьменнікаў Заходняй Беларусі, паспяхова карыстаўся прыёмам літаратурнай містыфікацыі, дзеля таго, каб забытаць, ускладніць пропускі дэфензіўных польскіх органаў і цензуры, сюжэты некаторых сваіх апавяданняў будаваў нібыта на аснове падзей з жыцця каланіяльных краін, у прыватнасці, Кітая (“На берагах Ян Цзы”, “Чырвоныя ружы”, “У даліне Ганга”, “На вуліцах Шанхаю” і інш.). Аднак праніклівы чытач у іх лёгка ідэнтыфікаваў праблемы і супярэчнасці грамадска-палітычнага жыцця Заходняй Беларусі з яго несправядлівасцю і прыгнётам.

Па словах А. Ліса, часопіс “Маланка” з’яўляўся рэдкасна папулярным у Заходняй Беларусі органам вызваленчага друку [1, с. 23]. Ён быў заснаваны і выдаваўся Беларускай сялянска-работніцкай грамадой, а пасля яе разгрому – рабоча-сялянскім пасольскім клубам “Змаганне”. Часопіс грунтаваўся, як сёння б казалі, на выразнай сацыяльна-дэмакратычнай платформе, ён сцвярджаў ідэі сацыяльнай і нацыянальнай роўнасці і справядлівасці, верхавенства закону ў грамадстве, бараніў інтарэсы рабочых і сялян-беларусаў. У ім змяшчаліся творы Ф. Багушэвіча, Я. Купалы, Я. Коласа, Г. Леўчыка, Улад.-Ініцкага, Я. Маланкі, М. Засіма і іншых аўтараў, публікаваліся вершы, фельетоны, гумарэскі, публіцыстычныя артыкулы, карэспандэнцыі чытачоў з месцаў. Значнае месца ў выданні займалі гумарыстычныя малюнкi, шаржы і карыкатуры Я. Горыда, Я. Маланкі, В. Сідаровіча, М. Васілеўскага і іншых мастакоў.

Што датычыць малюнкаў Я. Маланкі, дык яны былі аднымі з самых цікавых і прыкметных у часопісе і вызначаліся мастацкай выразнасцю і сэнсавым напаўненнем, духоўна-маральнай сілай і пераканаўчасцю. Некаторыя з іх сталі тытульнымі аркушамі асобных нумароў выдання, напрыклад, першага, другога, чацвёртага і іншых, што само па сабе сведчыла пра іх ідэйна-зместавую і мастацкую актуальнасць і значнасць.

У цікавым і характарыстычным сюжэтна-кампазіцыйным ключы выкананы малюнак, які стаў тытульным аркушам другога нумара часопіса “Маланка” ад 10 лютага 1926 г. Ён адлюстравваў урачысты момант, як на кнізе законаў аб зямельнай рэформе Польшчы спраўляюць святочны баль прадстаўнікі эндэцыі – крайняй правай партыі ў палітычным спектры дзяржавы Народова дэмакратыя і пэпэсаўцаў – Польскай партыі сацыялістычнай (ППС). Нібыта сапраўдныя гаспадары жыцця, яны раскавана-развязна п’юць, цалуюцца і танцуюць пад акампанемент аркестра

з прадстаўнікоў польскіх папулісцкіх згодніцкіх партый – правацэнтрысцкай “Пяст”, левацэнтрысцкай “Вызволена” і інш. Унізе, пад кнігай законаў аб зямельнай рэформе, а фактычна пад нагамі польскіх партыйных хаўруснікаў, прыгнечаныя і раздушаныя, ляжаць беларускія сяляне. Пад малюнкам – глыбока іранічны подпіс: «Эндэк: Нарэшце за сем гадоў нашага істнавання далі “ўдзячнаму насяленьню” нашу зямельную рэформу. А цяпер, браце эппэсе, дай пыска і пойдзем у скокі, бо аркестр даўно ўжо наладжаны, – хай бачаць беларускія сяляне, што мы і пра іх дбаем!» [8, с. 1].

Тытульная выява другога нумара часопіса “Маланка” атрымалася яркая, хвосткая, красамоўная, запамінальная. У яе ідэйна-мастацкім спектры сацыяльна-бытавая дакладнасць і трапнасць дапаўняецца грамадска-палітычнай актуальнасцю, вострынёй і дасціпнасцю, пякучая жыццёвая надзённасць узмацняецца духоўна-маральнай сілай і пераканаўчасцю.

У 1930-я гг. Я. Маланка адышоў ад літаратурна-мастацкай і грамадска-культурнай дзейнасці. Жыў у Яшунах, працаваў на гаспадарцы. Памёр у 1938 г.

Даследуючы паэзію Заходняй Беларусі, знаёмячыся са шматлікімі архіўнымі дакументамі, рукапіснымі матэрыяламі, з рэдкімі перыядычнымі выданнямі, звязанымі з яе развіццём, аўтару гэтых радкоў удалося выявіць шэраг рэдкіх вершаў і малюнкаў Янкі Маланкі. Яны невядомыя не толькі шырокаму чытачу, але і спецыялістам, гісторыкам літаратуры, крытыкам і літаратуразнаўцам. Багатая беларуская зямля на таленты самародкаў...

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Ліс, А. Пякучай маланкі след: эцюд да партрэта мастака Горыда / А. Ліс. – Мінск : Маст. літ., 1981. – 118 с.
2. Маланка, Я. Трыумф “Грамады” / Я. Маланка // Маланка. – 1926. – № 15. – С. 6.
3. Маланка, Я. Табе, о Маці-Беларусь ... / Я. Маланка // Беларускі гаспадарскі каляндар на 1926 г. – Вільня, 1925. – С. 41.
4. Маланка, Я. Беларускаму выбаршчыку / Я. Маланка // Маланка. – 1927. – № 10. – С. 2.
5. Калеснік, У. А. Літаратура Заходняй Беларусі / У. А. Калеснік // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры : вучэб. дапам. / пад рэд. І. Я. Навуменкі, П. К. Дзюбайлы, Д. Я. Бугаёва. – Мінск, 1981. – Ч. 1. – С. 126–159.
6. Я. М. Смялей ... / Я. М. // Наша праўда. – 1927. – 18 чэрв. – С. 2.
7. Янка М. Адзін дзень майго рэдактарства (Праўдзіва з натуры) / Янка М. // Маланка. – 1926. – № 9. – С. 4–5.
8. Маланка. – 1926. – № 2. – С. 1.

References

1. Lis A. *Burning lightning trail: an etude to the portrait of the artist Gorid*. Minsk, Mastatskaya litaratura Publ., 1981. 118 p. (in Belarusian).
2. Malanka Ya. Triumph of “Hramada”. *Malanka* [Lightning], 1926, no. 15, p. 6 (in Belarusian).
3. Malanka Ya. To you, Mother Belarus... *Belaruski gaspadarski kalyandar na 1926 g.* [Belarusian Economic Calendar for 1926]. Vilnius, 1925, p. 41 (in Belarusian).
4. Malanka Ya. To Belarusian voter. *Malanka* [Lightning], 1927, no. 10, p. 2 (in Belarusian).
5. Kalesnik U. A. Literature of Western Belarus. *Gistoryya belaruskai savetskai litaratury* [History of Belarusian Soviet literature]. Minsk, 1981, pt. 1, pp. 126–159 (in Belarusian).
6. Ya. M. Braver... *Nasha prauda* [Our truth], 1927, June 18, p. 2 (in Belarusian).
7. Yanka M. One day of my editing (True from nature). *Malanka* [Lightning], 1926, no. 9, pp. 4–5 (in Belarusian).
8. *Malanka* [Lightning], 1926, no. 2, p. 1 (in Belarusian).

Информация об авторе

Микулич Николай Владимирович – кандидат филологических наук, доцент, заведующий отделом взаимосвязей литератур. Центр исследований белорусской культуры, языка и литературы, Национальная академия наук Беларуси (ул. Сурганова, 1, корп. 2, 220072, Минск, Республика Беларусь). E-mail: mikmik43@gmail.com

Information about the author

Mikalai U. Mikulich – Ph. D. (Philol.), Associate Professor, Head of the Department of Literary Relationships. Center for Research of Belarusian Culture, Language and Literature of the National Academy of Sciences of Belarus (1 Surganov Str., Bldg 2, Minsk 220072, Belarus). E-mail: mikmik43@gmail.com.